

Стратешки циљ:		Специфични циљ: 1.1	Мера: 1.1.1
ПОБОЉШАЊЕ КОНКУРЕНТНОСТИ ПОЉОПРИВРЕДЕ И ШУМАРСТВА		<i>Инвестиције на пољопривредном газдинству</i>	<i>Инвестиције у пољопривредну механизацију</i>
Основ за увођење мере:			
<p>Анализом стања физичког капитала којим располажу индивидуална пољопривредна газдинства установљена је релативно добра опремљеност механизацијом у смислу њеног броја, пре свега трактора, у односу на обрадиве пољопривредне површине. Међутим, установљено је такође да је бројна механизација углавном застарела, израбована и једним делом нефункционална, да недостатаје прикључних машина и других специјализованих средстава, што је један од главних узрока ниске продуктивности и недовољне конкурентности пољопривреде Републике Србије.</p> <p>Бољом опремом и савременом механизацијом могуће је подићи ниво технологије производње и знатно боље управљати трошковима производње комбинацијом производних фактора на газдинству, као и управљати квалитетом производа који је у директној зависности од времена потребног за обављање одређених радних операција.</p> <p>У том смислу, овом мером се намерава подржати набавка нове механизације, укључујући и набавку прикључних оруђа. Пољопривредни произвођачи ће бити подржани и у изградњи надстрешница за правилан смештај механизације.</p>			
Циљеви који се остварују увођењем мере:			
<ul style="list-style-type: none"> - Повећање конкурентности пољопривреде путем набавке модерније и ефикасније механизације, опреме и других средстава, - Снижавање трошкова производње на газдинству, - Унапређење квалитета пољопривредних производа, - Унапређење услова одрживе употребе природних ресурса, нарочито земљишта 			
Подмере: Реализација мере се постиже кроз реализацију следећих видова подршке:			
<ul style="list-style-type: none"> - Подршка набавци механизације на пољопривредном газдинству, - Подршка изградњи надстрешница за смештај и сервисирање пољопривредне механизације. 			
Корисници:	Подручје примене:	Извори финансирања:	Индикатори за праћење:
Сви регистровани пољопривредни произвођачи, земљорадничке задруге и удружења.	Ова мера се примењује на целом подручју општине Ариље.	<ul style="list-style-type: none"> - Власита средства власника механизације (пољопривредна газдинства, удружења пољопривредних произвођача, задруге), - МПТШВ, - Буџет општине, - Средства из пројеката владиних и невладиних организација, - Финансијске институције и - IPA средства. 	<ul style="list-style-type: none"> - Број и врста набављене пољопривредне механизације, - Број и тип набављене опреме за пољопривредну производњу, - Број газдинстава која су купила нову опрему и - Вредност инвестиција по врсти опреме.

Стратешки циљ:		Специфични циљ: 1.1	Мера: 1.1.2
ПОБОЉШАЊЕ КОНКУРЕНТНОСТИ ПОЉОПРИВРЕДЕ И ШУМАРСТВА		<i>Инвестиције на пољопривредном газдинству</i>	<i>Инвестиције у сточарству</i>
Основ за увођење мере:			
<p>Сточарска производња у општини Ариље није конкурентна нити по свом обиму, нити по продуктивности појединих грана производње (принос млека, прираст по грлу стоке итд.), односно расном саставу и генетском потенцијалу врста и категорија стоке. Често фарме не располажу са адекватним објектима за смештај животиња, што додатно угрожава здравље, а самим тим и економске перформансе стада. Веома мали број сточарских објеката испуњава минималне ЕУ стандарде у погледу хигијене, заштите животне средине (поготово нитратна директива), те добробити и заштите животиња.</p> <p>У том смислу потребно је стимулисати инвестиције у проширење стада, изградњу нових и модернизацију постојећих објеката, набавку опреме и др.</p>			
Циљеви који се остварују увођењем мере:			
<ul style="list-style-type: none"> - Повећање конкурентности сточарства, модернизација производње, повећање обима и квалитета производа, - Измена расног састава и повећање продуктивности производње, - Испуњавање ЕУ стандарда који се односе на заштиту животне средине, одржавање високог нивоа хигијене, те добробит и заштиту животиња и - Повећање сировинске основе за финалну прераду. 			
Подмере: Реализација мере се постиже кроз реализацију следећих видова подршке:			
<ul style="list-style-type: none"> - Подршка набавци квалитетно приплодних јуница, оваца/коза, назимица, - Подршка адаптацији постојећих и изградњи нових објеката за смјештај стоке, - Подршка проширењу постојећих и изградњи нових рибњака, - Подршка набавци опреме за мужу, изјубравање, спремање сточне хране - Субвенционисање вештачког осемењавања крва 			
Корисници:	Подручје примене:	Извори финансирања:	Индикатори за праћење:
Сви регистровани пољопривредни произвођачи.	Ова мера се примењује у Брдско планинској зони и у Зони уз магистрани пут и реку Моравицу.	<ul style="list-style-type: none"> - Властита средства власника стоке, - МПТШВ, - Буџет општине, - Средстава из пројеката владиних и невладиних организација, - Финансијске институције и - IPA средства 	<ul style="list-style-type: none"> - Број и врста набављене стоке, - Број и тип инвестиција у објекте за смјештај стоке, - Број и врста набављене опреме - Број изграђених рибњака, - Број газдинстава која су остварила подршку

Стратешки циљ:		Специфични циљ: 1.1	Мера: 1.1.3
ПОБОЉШАЊЕ КОНКУРЕНТНОСТИ ПОЉОПРИВРЕДЕ И ШУМАРСТВА		Инвестиције на пољопривредном газдинству	Инвестиције у биљној производњи
Основ за увођење мере:			
<p>Учешће воћарства (производње малине) доминира у пољопривредној производњи општине Ариље, али се у последње време све више јавља потреба за увођењем нових технологија. Са друге стране учешће повртарства је веома мало у укупној структури пољопривредне производње, нарочито ако се има у виду потенцијал и добри агроклиматски услови за узгој ових пољопривредних култура с једне стране и њихов позитиван ефекат на укупни доходак из пољопривредне производње с друге стране.</p> <p>Интензивирање ових грана пољопривреде могуће је повећањем њеног обима (подизање нових интензивних засада), изменом сортог и хибридног састава и продужавањем циклуса производње (подизање пластеника, стакленика). Ограничавајући фактор за пластеничку и стакленичку производњу је чињеница да је тешко достићи делове Србије који већ имају традицију у оваквој производњи.</p>			
Циљеви који се остварују увођењем мере:			
<ul style="list-style-type: none"> - Повећање конкурентности воћарства и повртарства подизањем нових засада, - Увођење нових сорти, хибрида и технологија производње, - Унапређење квалитета пољопривредних производа, - Унапређење изгледа околине (руралног пејзажа), - Унапређење услова одрживе употребе природних ресурса, нарочито земљишта, и - Повећање сировинске основе за финалну прераду. 			
Подмере: Реализација мере се постиже кроз реализацију следећих видова подршке:			
<ul style="list-style-type: none"> - Подршка изградњи пластеника и стакленика за поврће и набавци опреме за пластеничку/стакленичку производњу, - Подршка инвестицијама за подизање нових воћањака (изузев малине сорте виламет) - Подршка набавци опреме за производњу воћа у полузатвореном и затвореном простору. 			
Корисници:	Подручје примене:	Извори финансирања:	Индикатори за праћење:
Сви регистровани пољопривредни произвођачи.	Ова мера се примењује на целом подручју општине Ариље.	<ul style="list-style-type: none"> - Власита средства пољопривредних газдинстава, удружења или задруга, - Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде РС, - Буџет општине, - Средства из пројеката владиних и невладиних организација, - Откупљивачи/прерађивачи воћа и других сировина биљног порекла, - Финансијске институције и - IPA средства (када постану доступна). 	<ul style="list-style-type: none"> - Број и вредност инвестиција у стакленике и пластенике, - Површине новозасађених воћањака, - Површина воћањака у полузатвореном или затвореном простору - Број пољопривредних газдинстава која су добила подршку,

Стратешки циљ:		Специфични циљ: 1.1	Мера: 1.1.4
ПОБОЉШАЊЕ КОНКУРЕНТНОСТИ ПОЉОПРИВРЕДЕ И ШУМАРСТВА		<i>Инвестиције на пољопривредном газдинству</i>	Уређење пољопривредног земљишта
Основ за увођење мере:			
<p>Уситњена пољопривредна газдинства су једна од већих препрека унапређења конкурентности пољопривредне производње у општини Ариље. Процес укрупњавања пољопривредних газдинстава, као и процеси уређења земљишта, хидро и агромилиорације, као и комасација пољопривредног земљишта, морају бити подржани од стране релевантних државних органа и институција.</p> <p>Како је већина (95%) пољопривредног земљишта у приватном власништву, то значи да државни органи морају пронаћи начин да стимулишу пољопривредне произвођаче да инвестицијама у мелиоративне радове унапреде квалитет и плодност земљишта.</p> <p>Познавање карактеристика земљишних профила и агроклиматских карактеристика на подручју општине Ариље, омогућило би систематичнији приступ у планирању пољопривредне производње у односу на могућности производње са аспекта квалитета земљишта, потреба за његовим уређењем и висином инвестиционих улагања. Да би се ово постигло, потребно је развијати пројекат дигитализације земљишно-информативног система.</p>			
Циљеви који се остварују увођењем мере:			
<ul style="list-style-type: none"> - Повећање конкурентности пољопривреде путем мера уређења земљишта и укрупњавања поседа пољопривредних газдинстава, - Повећање обима и смањење трошкова производње, - Стављање у функцију нових пољопривредних површина путем уређења земљишта - Унапређење продуктивности производње провођењем активности у правцу повећања плодности земљишта. 			
Подмере: Реализација мере се постиже кроз реализацију следећих видова подршке:			
<ul style="list-style-type: none"> - Подршка активностима на уређењу пољопривредног земљишта (одводњавање, наводњавање, калцификација, укључујући и мелиоративно уређење ливада и пашњака), - Подршка развоју дигиталног земљишно-информационог система (ГИС), 			
Корисници:	Подручје примене:	Извори финансирања:	Индикатори за праћење:
Сви регистровани пољопривредни произвођачи.	Ова мера се примењује на целом подручју општине Ариље.	<ul style="list-style-type: none"> - Власници пољопривредног земљишта, - Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде, - Јавна водопривредна предузећа, - Буџет општина, - Средстава из пројеката владиних и невладиних организација, - Финансијске институције и - IPA средства (када постану доступна). 	<ul style="list-style-type: none"> - Број пољопривредних газдинстава која су добила подршку за уређење пољопривредног земљишта, - Површине на којима су спроведене мере уређења земљишта,

Стратешки циљ:		Специфични циљ: 1.1	Мера: 1.1.5
ПОБОЉШАЊЕ КОНКУРЕНТНОСТИ ПОЉОПРИВРЕДЕ И ШУМАРСТВА		<i>Инвестиције на пољопривредном газдинству</i>	Унапређење економске вредности шума
Основ за увођење мере:			
<p>Газдовање приватним шумама треба да буде на принципима одрживог управљања путем усклађивања обима сече са природним прирастом шуме и путем планске промене намене земљишта и повећања површина под шумом. За пољопривредно земљиште слабе бонитетне класе и великог нагиба рационално је да се пошуми, чиме му се вишеструко увећава економска вредност.</p> <p>Вештачким пошумљавањем се поправља структура шума. Власницима приватних шума се пружа подршка за израду плана пошумљавања, на основу чега им могу бити додељене бесплатне саднице за пошумљавање погодних површина од стране ЈП „Србијашуме“.</p> <p>Допринос повећању прихода руралних домаћинстава, представља коришћење љековитог биља, великог броја јестивих гљива попут: вргања, рујнице, смрчка, сунчанице, шумско воће, производа од пчеларства. Значајан потенцијал у повећању искоришћавања шума представљају услуге, које она пружа, попут лова, одмора, рекреације, туризма, образовања, али и научних истраживања. Стога је неопходно:</p> <ul style="list-style-type: none"> да се од стране релеватних институција изврши евидентирање секундарних шумских производа путем географско-информационог система (GIS), упознати власнике приватних шума о могућностима и предностима коришћења секундарних шумских производа и услуга приватних шума. 			
Циљеви који се остварују увођењем мере:			
<ul style="list-style-type: none"> Унапређење одрживог газдовања шума у приватном власништву, Повећање шумовитости и приноса дрвета у приватним шумама, Подршка одрживом управљању и газдовању шумама у складу с строгим међународним стандардима, и Повећање прихода руралних домаћинстава (власника приватних шума), коришћењем секундарних шумских производа и услуга шума. 			
Подмере: Реализација мере се постиже кроз реализацију следећих видова подршке:			
<ul style="list-style-type: none"> Обезбеђење стручне бесплатне помоћи код израде плана газдовања приватним шумама, Искоришћавање секундарних шумских производа и услуга шума. 			
Корисници:	Подручје примене:	Извори финансирања:	Индикатори за праћење:
Власници приватних шума.	Ова мера се примењује на целом подручју општине Ариље.	<ul style="list-style-type: none"> Власници приватних шума, Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде РС, ЈП „Србијашуме“, Буџет општине, Средстава из пројеката владиних и невладиних организација и IPA средства (када постану доступна). 	<ul style="list-style-type: none"> Број израђених планова код газдовања приватним шумама, Број организованих семинара/стручних предавања о коришћењу секундарних шумских производа и услуга приватних шума.

Стратешки циљ:	Специфични циљ: 1.2	Мера: 1.2.1
ПОБОЉШАЊЕ КОНКУРЕНТНОСТИ ПОЉОПРИВРЕДЕ И ШУМАРСТВА	Инвестиције у прераду и маркетинг пољопривредних производа	Инвестиције у модернизацију постојећих и изградњу нових прерађивачких капацитета
Основ за увођење мере:		
<p>Веза између примарне и секундарне производње и стварање ланаца снабдевања, као и јачање агроиндустријског комплекса, представља шансу за унапређење конкурентности пољопривреде Општине Ариље на ширим тржиштима. Многи постојећи прерађивачки капацитети, поред обезбеђења сировинске основе, захтевају значајна улагања у обнову и модернизацију технологије производње и маркетинг.</p> <p>Прерађивачки капацитети у области месне индустрије, млечне индустрије, индустрије прераде воћа представљају значајан потенцијал за запошљавање радне снаге у руралном подручју Општине Ариље. Истовремено, то је потенцијал за развој малог и средњег предузетништва у руралном подручју, а њиховим увезивањем са примарном производњом настао би потенцијал за свеукупни развој производње хране што је од великог значаја за економију Општине Ариље.</p>		
Циљеви који се остварују увођењем мере:		
<ul style="list-style-type: none"> - Повећање ефикасности, конкурентности и одрживости прерађивачког сектора, - Повећање количине откупљених домаћих сировина пољопривредних производа, - Развој нових прехранбених производа конкурентних на ЕУ тржишту, - Подршка прерађивачкој индустрији у испуњавању ЕУ стандарда квалитета и сигурности хране. 		
Подмере: Реализација мере се постиже кроз реализацију следећих видова подршке:		
<ul style="list-style-type: none"> - Подршка изградњи нових прерађивачких капацитета у области млекарске индустрије, - Подршка изградњи мини прерађивачких капацитета у области месне индустрије, - Подршка изградњи мини прерађивачких капацитета у области прераде воћа и поврћа, - Подршка обнови и реконструкцији постојећих и изградњи нових прерађивачких капацитета у области прераде љековитог, ароматичног, медоносног и шумског биља. 		
Корисници:	Подручје примене:	Извори финансирања:
Прерађивачи пољопривредних производа.	Ова мера се примењује на целом подручју општине Ариље.	<ul style="list-style-type: none"> - Предузећа која се баве прерадом сировина пољопривредног порекла, - Министарство пољопривреде, трговине, шумарства и водопривреде, - Финансијске институције.
		Индикатори за праћење:
		<ul style="list-style-type: none"> - Број подржаних пројеката у области млекарства, - Број подржаних пројеката у области прераде меса, - Број подржаних пројеката у области прераде воћа и поврћа, - Број подржаних пројеката у области прераде лековитог и ароматичног биља.

Стратешки циљ:		Специфични циљ: 1.2	Мера: 1.2.2
ПОБОЉШАЊЕ КОНКУРЕНТНОСТИ ПОЉОПРИВРЕДЕ И ШУМАРСТВА		<i>Инвестиције у прераду и маркетинг пољопривредних производа</i>	Подршка за улазак у системе контроле и потврде квалитета и безбедности прехранбених производа.
Основ за увођење мере:			
<p>Увођење међународних стандарда и система квалитета (ISO, HACCP и др.) обавеза је свих прерађивача који желе пласирати своје производе како на домаћем тако и на иностраном тржишту. Увођење стандарда квалитета у прерађивачке објекте подразумева додатне инвестиције за власнике прерађивачких капацитета: ангажовање консултантске куће за увођење система контроле (обуку запослених, препоруке за адаптацију објекта и опреме, организацију радних процеса, организацију документације и др.), а и сам процес сертификације подразумева додатне инвестиције.</p> <p>Поред тога, интерес потрошача у развијеним земљама при куповини хране све више иде у правцу давања предности квалитету производа без обзира на цену. Овакав став прихваћен је од стране власника великих супермаркета који су због заштите интереса купаца поставили стандарде квалитета пољопривредних производа којих се морају придржавати сви произвођачи који желе пласирати своје производе кроз овакве ланце. Постоји неколико овако успостављених стандарда, а у ЕУ је најзаступљенији EUREP GAP стандард у пољопривредној производњи.</p> <p>Увођењем добрих произвођачких пракси на породичним газдинствима повећава се квалитет пољопривредних производа што олакшава могућност пласмана и маркетинга свежих пољопривредних производа. Како је присутност домаћих производа на европском тржишту немогућа без увођења међународно признатих стандарда, а како већина тих производа (на првом месту малина и друго воће) настаје у руралном простору општине Ариље, тиме је и неопходно увођење овакве мере у политику руралног развоја.</p>			
Циљеви који се остварују увођењем мере:			
<ul style="list-style-type: none"> - Унапређење квалитета и сигурности прехранбених и пољопривредних производа у Општини Ариље, - Повећање ефикасности, конкурентности и одрживости пољопривредног и прерађивачког сектора, - Подршка прерађивачкој индустрији у испуњавању ЕУ стандарда квалитета и сигурности хране. - Заштита потрошача. 			
Подмере: Реализација мере се постиже кроз реализацију следећих видова подршке:			
<ul style="list-style-type: none"> - Подршка увођењу система квалитета и безбедности хране у прерађивачким објектима и сертификација производње, - Подршка у увођењу и сертификацији Добре пољопривредне праксе на пољопривредним имањима 			
Корисници:	Подручје примене:	Извори финансирања:	Индикатори за праћење:
Сви прерађивачи прехранбених производа и сви пољопривредни произвођачи.	Ова мера се примењује на целом подручју општине Ариље.	<ul style="list-style-type: none"> - Предузећа из сектора прехранбене индустрије, - Пољопривредни произвођачи. - Министарство пољопривреде, трговине, шумарства и водопривреде, - Средства из пројеката владиних и невладиних организација, - Финансијске институције и - IPA средства (када постану доступна) 	<ul style="list-style-type: none"> - Број одржаних обука, курсева, кампања, промоција у правцу подизања квалитета хране на виши ниво, - Број сертификованих произвођача и прерађивача, - Укупан износ подршке усмерен у правцу унапређења квалитета и безбедности прехранбених производа и - Број газдинстава која су прошла обуку,

Стратешки циљ:		Специфични циљ: 1.3	Мера: 1.3.1
ПОБОЉШАЊЕ КОНКУРЕНТНОСТИ ПОЉОПРИВРЕДЕ И ШУМАРСТВА		<i>Јачање капацитета организација пољопривредних произвођача</i>	Подршка организацијама пољопривредних произвођача.
Основ за увођење мере:			
<p>Једна од главних слабости сектора пољопривреде окарактерисана је у неорганизованом тржишту пољопривредних производа, систему откупа, малом обиму производње и незаштићеном положају пољопривредних произвођача пред конкуренцијом.</p> <p>Са друге стране, секторском анализом потврђено је да преко 70% пољопривредних произвођача није члан ниједне асоцијације произвођача, задруга или других удружења. Шанса за превазилажење ових слабости огледа се у повезивању произвођача у задруге, удружења, кластере и друге видове интересног организовања произвођача.</p> <p>У том смислу групе пољопривредних произвођача били би подржане у пружању стручних услуга у погледу начина и облика организовања, правне подршке. Учешће на сајмовима и изложбама такође може стимулативно деловати на развој пословних активности организација произвођача, те је из тог разлога потребно континуирано спроводити мере подршке у учешћу организација произвођача на оваквим догађајима.</p>			
Циљеви који се остварују увођењем мере:			
<ul style="list-style-type: none"> - Снижавање трошкова производње преко заједничке набавке репроматеријала, - Организовање откупа и заједничког пласмана производа на тржиште, као и могућности бољег увезивања примарне и секундарне производње пољопривредних производа и - Спровођење едукације чланова организација произвођача у правцу увођења нових технологија, стандардизације производа, увођења добрих произвођачких пракси и система контроле квалитета. 			
Подмере: Реализација мере се постиже кроз реализацију следећих видова подршке:			
<ul style="list-style-type: none"> - Обезбеђење бесплатних саветодавних услуга и правне помоћи код организовања пољопривредних произвођача у задруге или удружења; - Подршка учешћу група пољопривредних произвођача на локалним и међународним сајмовима. 			
Корисници:	Подручје примене:	Извори финансирања:	Индикатори за праћење:
Пољопривредне организације (задруге и удружења).	Ова мера се примењује на целом подручју општине Ариље.	<ul style="list-style-type: none"> - Министарство пољопривреде, трговине, шумарства и водопривреде РС, - Буџет општине, - Средстава из пројеката владиних и невладиних организација и Удружења пољопривредних произвођача и пољопривредне задруге, - IPA и други фондови ЕУ (када постану доступни). 	<ul style="list-style-type: none"> - Број основаних/подржаних организација произвођача, - Број чланова организација произвођача (УП, задруга и др.), - Број сајмова на којима су излагале организације произвођача

Стратешки циљ:	Специфични циљ: 1.4	Мера: 1.4.1	
ПОБОЉШАЊЕ КОНКУРЕНТНОСТИ ПОЉОПРИВРЕДЕ И ШУМАРСТВА	<i>Унапређење људских ресурса у руралном подручју</i>	Повећање знања и вештина пољопривредних произвођача и власника приватних шума	
Основ за увођење мере:			
<p>Интензивирање пољопривредне производње захтева и подразумева увођење нових технологија, а самим тим и стицање нових знања и вештина од стране пољопривредних произвођача како би били у стању применити нове технологије на својим газдинствима. Те вештине су нарочито битне у области заштите биљака, исхране биљака и животиња, помотехнике у воћарству, обраде земљишта, информатике и др.</p> <p>Исто тако неопходно је да власници шума стекну знања о савременом приступу заштити, одржавању и експлоатацији шума што ће допринети, не само рационалнијем коришћењу шумских ресурса, већ и заштити и очувању животне средине. Да би се овај циљ остварио, потребно је организовати систем између три карике, а то су пољопривредни и шумарски факултети и пољопривредни институти, саветодавна служба и организације пољопривредних произвођача и власника приватних шума.</p> <p>Свака карика у ланцу имала би одговорност идентификовања проблема у области унапређења конкурентности, проналажењу решења и имплементацији решења у пракси. На овај начин средства за истраживања у пољопривреди би била ефикасно искоришћена, а проблеми везани за производњу, прераду и пласман пољопривредних и дрвних производа би на време били идентификовани и покренут процес за њихово решавање.</p>			
Циљеви који се остварују увођењем мере:			
<ul style="list-style-type: none"> - Унапређење продуктивности и конкурентности пољопривреде и шумарства увођењем нових технологија, - Унапређење квалитета и сигурности пољопривредних производа, - Унапређење квалитета производа шумарства и дрвопрераде и - Размена искустава и информација у области пољопривреде и шумарства.			
Подмере: Реализација мере се постиже кроз реализацију следећих видова подршке:			
<ul style="list-style-type: none"> - Организовање и суфинансирање извођења теоретских и практичних обука пољопривредних произвођача и власника приватних шума, - Организовање и суфинансирање студијских путовања и узајамних посета за пољопривредне произвођаче и власнике приватних шума, - Практична обука пољопривредних произвођача и власника приватних шума из области информатике и коришћења рачунара.			
Корисници:	Подручје примене:	Извори финансирања:	Индикатори за праћење:
Сва рурална домаћинства, као и релевантне организације.	Ова мера се примењује на целом подручју општине Ариље.	<ul style="list-style-type: none"> - Министарство пољопривреде, трговине, шумарства и водопривреде РС, - Буџет општине, - Средства из пројеката владиних и невладиних организација и - Корисници – пољопривредни произвођачи и власници приватних шума.	<ul style="list-style-type: none"> - Број организованих курсева, - Број финансираних студијских путовања, - Број практичних обука,

Стратешки циљ:	Специфични циљ: 1.4	Мера: 1.4.2	
ПОБОЉШАЊЕ КОНКУРЕНТНОСТИ ПОЉОПРИВРЕДЕ И ШУМАРСТВА	<i>Унапређење људских ресурса у руралном подручју</i>	Унапређење саветодавних услуга у области пољопривреде и руралног развоја	
Основ за увођење мере:			
<p>Саветодавна служба представља основну карику која омогућује примену научних истраживања на пољопривредним газдинствима, било да је она организована од стране државе, локалне самоуправе, приватног сектора или сарадњом приватног и државног сектора. Независно од облика организације, саветодавна служба треба да је ослонац пољопривредним произвођачима у превазилажењу проблема у технологији производње, управљању газдинством, планирању инвестиција, увођење иновација у технологији производње и др.</p> <p>Са друге стране, саветодавна служба има велику друштвену улогу у подизању свести становника руралних подручја о битним елементима одрживог развоја руралних подручја, одрживог управљања природним ресурсима, заштити животне средине и другим питањима битним за локалну заједницу. Она треба да подстиче пољопривредне произвођаче да се организују, да уче и да примењују савете.</p> <p>У Републици Србији постоје два облика организације саветодавне службе; државни и приватни. У општини Ариље постоји локална саветодавна служба која је основана у партнерству Општине Ариље и приватних фирми: Иновациони центар за пољопривреду Ариље, док се у оквиру државних саветодавних служби општина Ариље налази у надлежности ПССС Чачак.</p> <p>Како би саветодавна служба могла одговорити потребама модерне пољопривреде и развоја руралних подручја, неопходно је континуирано унапређивати њене капацитете у погледу знања, опреме, технологије и људских ресурса, односно кадрова којима располаже.</p>			
Циљеви који се остварују увођењем мере:			
<ul style="list-style-type: none"> - Унапређење људских ресурса у виду усавршавања стручних кадрова активних у пољопривредној производњи, - Унапређење примене науке и научних достигнућа на пољопривредним газдинствима у Општини Ариље, - Унапређење продуктивности и конкурентности пољопривреде и шумарства увођењем нових технологија, - Унапређење квалитета и сигурности пољопривредних производа и - Размена искустава и информација.			
Подмере: Реализација мере се постиже кроз реализацију следећих видова подршке:			
<ul style="list-style-type: none"> - Организовање и суфинансирање специјалистичких обуке за саветодавце, - Суфинансирање специфичних саветодавних програма за унапређење продуктивности и конкурентности пољопривреде,			
Корисници:	Подручје примене:	Извори финансирања:	Индикатори за праћење:
Јавне и приватне саветодавне службе/организације.	Ова мера се примењује на целом подручју општине Ариље.	<ul style="list-style-type: none"> - Министарство пољопривреде, трговине, шумарства и водопривреде РС, - Буџет општине, - Средстава из пројеката владиних и невладиних организација и - Корисници саветодавних услуга – пољопривредни произвођачи и њихове организације и - IPA и други фондови ЕУ (када постану доступни).	<ul style="list-style-type: none"> - Број подржаних обука, студијских путовања и курсева за саветодавце, - Број финансираних саветодавних програма, - Број саветодавних радника,

Стратешки циљ:		Специфични циљ: 1.4	Мера: 1.4.3
ПОБОЉШАЊЕ КОНКУРЕНТНОСТИ ПОЉОПРИВРЕДЕ И ШУМАРСТВА		<i>Унапређење људских ресурса у руралном подручју</i>	Подршка младим пољопривредним произвођачима.
Основ за увођење мере:			
<p>Стимулисањем младих људи да остану на селу или да се као нови становници руралних подручја почну бавити пољопривредном производњом, имало би позитивне ефекте на: отварање нових радних места и запошљавање руралног становништва, побољшање демографске слике руралних подручја, повећање нивоа обраде пољопривредног земљишта, степен примене иновација на пољопривредним газдинствима, ниво инвестиција у пољопривредној производњи, олакшано провођење информација и информатичко описмењавање руралног становништва и др.</p> <p>Управо из ових разлога подршка младим пољопривредницима стална је мера руралне политике Европске уније. У том смислу у оквиру ове мере предвиђена је додатна подршка младим пољопривредницима у њиховим инвестиционим улагањима, као и бесплатна стручна подршка у изради пословних планова.</p>			
Циљеви који се остварују увођењем мере:			
<ul style="list-style-type: none"> - Унапређење демографске структуре руралних подручја, - Унапређење продуктивности и конкурентности пољопривреде и шумарства увођењем нових технологија. 			
Подмере: Реализација мере се постиже кроз реализацију следећих видова подршке:			
<ul style="list-style-type: none"> - Давање додатних материјалних подстицаја младим пољопривредним произвођачима за њихова инвестициона улагања, - Пружање бесплатне помоћи младим пољопривредним произвођачима код израде пословног плана за оснивање/развој пољопривредног газдинства. 			
Корисници:	Подручје примене:	Извори финансирања:	Индикатори за праћење:
Сви пољопривредни произвођачи млађи од 40 година.	Ова мера се примењује на целом подручју општине Ариље.	<ul style="list-style-type: none"> - Министарство пољопривреде, трговине, шумарства и водопривреде РС, - Буџет општине, - IPA и други фондови ЕУ (када постану доступни). 	<ul style="list-style-type: none"> - Број подржаних пољопривредних произвођача и - Износ средстава усмерених кроз подршку младим произвођачима.

Стратешки циљ:		Специфични циљ: 1.5	Мера: 1.5.1
ПОБОЉШАЊЕ КОНКУРЕНТНОСТИ ПОЉОПРИВРЕДЕ И ШУМАРСТВА		<i>Подршка руралном финансирању.</i>	Подршка кредитирању инвестиционих улагања у пољопривреди.
Основ за увођење мере:			
<p>Инвестиције у пољопривредној производњи су неопходне у правцу унапређења конкурентности, а односе се на увођење нових технологија, повећање обима и квалитета производње и предуслов су једне опште модернизације у пољопривреди. Носиоци ових инвестиционих улагања, индивидуални пољопривредни произвођачи најчешће не располажу довољним властитим капиталом, те су присиљени позајмљивати финансијска средства код комерцијалних банака. Такође, ретко су у могућности и поред добро разрађених пословних планова, да испуне критерије комерцијалних банака, нарочито у погледу обезбеђења гаранције кредитних средстава.</p> <p>Спор обрт капитала у појединим гранама пољопривредне производње, као и условљеност утицају временских прилика и климатских промена, додатно повећавају ризик код улагања у пољопривреди, а самим тим и услове за кредитирање оваквих видова улагања.</p> <p>У развијеним земљама за потребе подршке инвестицијама у пољопривредној производњи углавном су развијени посебни фондови који имају улогу обезбеђења гаранција корисницима кредита код комерцијалних банака за цело време отплате кредита или за време док се инвестиција почне отплаћивати. На овај начин гарантни фонд преузима ризик код банака уз претходно спроведену строгу селекцију пословних планова.</p> <p>Општина Ариље је током 2010 године основала Фонд за развој пољопривреде, који може да обавља ове активности.</p>			
Циљеви који се остварују увођењем мере:			
<ul style="list-style-type: none"> - Повећање обима инвестиција у пољопривредној производњи, - Модернизација пољопривредне производње и увођење нових технологија и - Повећање конкурентности пољопривредних производа. 			
Подмере: Реализација мере се постиже кроз реализацију следећих видова подршке:			
<ul style="list-style-type: none"> - Одобравање кредита преко Фонда за развој пољопривреде општине Ариље. 			
Корисници:	Подручје примене:	Извори финансирања:	Индикатори за праћење:
Сви регистровани пољопривредни произвођачи, организације пољопривредних произвођача, предузетници и привредна друштва.	Ова мера се примењује на целом подручју општине Ариље.	<ul style="list-style-type: none"> - Развојни програми Републике, - Министарство пољопривреде, трговине, шумарства и водопривреде, - Корисници кредита - IPA фондови (када постану доступни). 	<ul style="list-style-type: none"> - Број и вредност одобрених кредита по наменама, - Висина каматних стопа за пољопривреду.

Стратешки циљ: 2		Специфични циљ: 2.1	Мера: 2.1.1
ОЧУВАЊЕ ПРИРОДЕ И РАЦИОНАЛНО ГАЗДОВАЊЕ ПРИРОДНИМ РЕСУРСИМА.		<i>Одрживо управљање природним ресурсима у пољопривреди</i>	Подршка мерама заштите животне средине
Основ за увођење мере:			
<p>Одрживо управљање природним ресурсима означава такав облик коришћења земљишта, вода, шума, који ће задовољити потребе садашњих генерација и неће угрозити потребе будућих генерација. Поред тога, безбедност односно здравствена исправност хране постепено постаје примарни фактор у одлуци потрошача при куповини прехранбених производа.</p> <p>Потрошаче из градских средина такође све више интересује где и на који начин се храна производи. Како би се такве потребе потрошача задовољиле и изградио имиџ здраве средине, рурално становништво и локални доносиоци одлука морају водити бригу о правилном уклањању отпада, превенцији загађивања речних токова и земљишта, правилној односно ограниченој примени хемијских средстава и другим факторима битним за очување здраве животне средине.</p> <p>У том смислу сет мера из ове области подразумева активности на подизању еколошке свести становништва, едукацији и контроли произвођача у правилној примени пестицида и промоцију интегралне и органске пољопривредне производње.</p>			
Циљеви који се остварују увођењем мере:			
<ul style="list-style-type: none"> - Одрживо коришћење природних ресурса (земљиште, вода, ваздух, шуме, биљни и животињски свет), - Унапређење квалитета и безбедности хране пореклом из руралног подручја, - Унапређење могућности за развој еко и руралног туризма. 			
Подмере: Реализација мере се постиже кроз реализацију следећих видова подршке:			
<ul style="list-style-type: none"> - Увођење обуке пољопривредних произвођача за контролисану и правилну употребу заштитних хемијских средстава и природних и вештачких ђубрива, - Суфинансирање процеса преласка на органски и интегрални начин производње укључујући процес сертификације. 			
Корисници:	Подручје примене:	Извори финансирања:	Индикатори за праћење:
Сви регистровани пољопривредни произвођачи. Задруге и друге асоцијације произвођача.	Ова мера се примењује на целом подручју општине Ариље.	<ul style="list-style-type: none"> - Министарство пољопривреде, трговине, шумарства и водопривреде и - Буџет општине, - Пољопривредна газдинства и други корисници појединих подмера. 	<ul style="list-style-type: none"> - Број организованих обука и додељених сертификата, - Број подржаних пројеката збрињавања отпада и

Стратешки циљ: 2	Специфични циљ: 2.1	Мера: 2.1.2	
ОЧУВАЊЕ ПРИРОДЕ И РАЦИОНАЛНО ГАЗДОВАЊЕ ПРИРОДНИМ РЕСУРСИМА.	Одрживо управљање природним ресурсима у пољопривреди.	Превенција и отклањање последица елементарних непогода у пољопривреди и шумарству.	
Основ за увођење мере:			
<p>Пољопривреда и шумарство су привредне гране које су изложене екстремним климатским утицајима током читавог циклуса производње. Са друге стране, узимајући у обзир климатске промене и све чешћу појаву суша, поплава, пожара, напада штеточина и болести ширих размера, држава и појединци, у смислу одговорног понашања према властитим природним ресурсима и осигурања производње, морају предузети активности превентивног деловања у спречавању елементарних непогода.</p> <p>Држава или локална самоуправа би требало да имају и фонд за надокнаду штета индивидуалним и правним лицима узрокованих елементарним непогодама. Како елементарне непогоде у погледу заштите природних ресурса највише захватају рурално подручје, тиме је ова мера важнија за спровођење Стратегије руралног развоја и заштите и очувања животне средине.</p>			
Циљеви који се остварују увођењем мере:			
<ul style="list-style-type: none"> - Осигурање пољопривредне производње од последица елементарних непогода, - Заштита и очување природних ресурса и - Заштита и очување животне средине			
Подмере: Реализација мере се постиже кроз реализацију следећих видова подршке:			
<ul style="list-style-type: none"> - Исплата једнократних накнада у случају наступања последица елементарних непогода у пољопривреди и шумарству и - Подршка програмима противградне заштите, као и програмима превенције од елементарних непогода.			
Корисници:	Подручје примене:	Извори финансирања:	Индикатори за праћење:
Сви регистровани пољопривредни произвођачи.	Ова мера се примењује на целом подручју општине Ариље.	<ul style="list-style-type: none"> - Министарство пољопривреде, трговине, шумарства и водопривреде и - Буџет општине,	<ul style="list-style-type: none"> - Висина средстава искоришћених за потребе превенције елементарних непогода, - Вредност насталих штета и - Вредност исплаћених средстава по основу штета.

Стратешки циљ: 2		Специфични циљ: 2.2	Мера: 2.2.1
ОЧУВАЊЕ ПРИРОДЕ И РАЦИОНАЛНО ГАЗДОВАЊЕ ПРИРОДНИМ РЕСУРСИМА.		<i>Одрживо управљање ловним и риболовним ресурсима</i>	Подршка развоју лова
Основ за увођење мере:			
<p>Активни облици одмора и туризма данас у свету све више добијају на популарности. Лов је једна од делатности, која може да послужи као основа за ове облике активности. Ловом се позитивно утиче и на очување и одржавање разноврсне фауне, као и на свест руралног становништва у погледу њиховог значаја за локалне заједнице. Носиоци реализације мере су корисници ловишта, чија улога се огледа у одржавању, заштити и побољшању животних услова за дивљач у ловишту: набавка дивљачи за ловишта и хране за дивљач, чување и заштита дивљачи и ловишта, набавка и обука ловачких паса, учешће у развојним и истраживачким пројектима из области ловства у сарадњи с научноистраживачким институцијама, као и учешће на сајмовима и изложбама у земљи и иностранству, која обезбеђују неопходну комуникацију с тржиштем.</p> <p>Захваљујући разноликом ловном потенцијалу у општини Ариље постоје могућности за развој ловног туризма. Значај развоја ловног туризма је велики, јер се ради о веома профитабилном облику туризма. Ловни туризам подразумева пружање услуга заинтересованим домаћим и иностраним ловцима, с циљем организовања посета ловишту, односно одстрела, посматрања, фотографисања или снимања дивљачи уз плаћање одређене накнаде.</p> <p>Уколико се жели озбиљније бављење овим обликом туризма неопходно је стручно оспособити кадрове за пружање услуга ловног туризма, односно обезбедити средства подршке за организовање лова, како би се посетиоцима из земље и иностранства презентовао ловни потенцијал и услови за лов.</p>			
Циљеви који се остварују увођењем мере:			
<ul style="list-style-type: none"> - Унапређење ловишта, као и квалитета рада корисника ловишта, - Развој ловног туризма на подручју општине Ариље. 			
Подмере: Реализација мере се постиже кроз реализацију следећих видова подршке:			
<ul style="list-style-type: none"> - Подршка организовању рада корисника ловишта, - Промоција и развој ловног туризма. 			
Корисници:	Подручје примене:	Извори финансирања:	Индикатори за праћење:
Корисници ловишта у општини Ариље.	Ова мера се примењује на целом подручју општине Ариље.	<ul style="list-style-type: none"> - Министарство пољопривреде, трговине, шумарства и водопривреде и - Буџет општине, - Ловачки савез Републике Србије, - Корисници ловишта. 	<ul style="list-style-type: none"> - Број уговора о суфинансирању трошкова рада корисника ловишта, - Број обука за кадрове, који пружају услуге ловног туризма и - Број организованих комерцијалних излазака у лов.

Стратешки циљ: 2		Специфични циљ: 2.2	Мера: 2.2.2
ОЧУВАЊЕ ПРИРОДЕ И РАЦИОНАЛНО ГАЗДОВАЊЕ ПРИРОДНИМ РЕСУРСИМА.		<i>Одрживо управљање ловним и риболовним ресурсима</i>	Порибљавање риболовних подручја.
Основ за увођење мере:			
<p>Порибљавање је једна од мера, која се спроводи с циљем одрживог управљања риболовним ресурсима. Порибљавање се врши са здравом рибом, рибљом млађи и оплођеном икром, након што се изврши здравствена контрола и утврди квалитет рибе, рибље млађи, икре, као и риболовне воде.</p> <p>Реализација наведене мере је у надлежности корисника рибарског подручја, односно риболовних вода, који на основу средњорочног програма, доноси годишњи програм унапређења рибарства, у којем је јасно дефинисано у које време, с којом количином и врстом рибе се сваке године врши порибљавање.</p>			
Циљеви који се остварују увођењем мере:			
<ul style="list-style-type: none"> - Обнова рибљег фонда кроз планско уношење риба на основу израђених привредних основа и годишњих планова. 			
Подмере: Реализација мере се постиже кроз реализацију следећих видова подршке:			
<ul style="list-style-type: none"> - Суфинансирање порибљавања риболовних подручја. 			
Корисници:	Подручје примене:	Извори финансирања:	Индикатори за праћење:
Удружења спортских риболоваца.	Ова мера се примењује на целом подручју општине Ариље.	<ul style="list-style-type: none"> - Министарство пољопривреде, трговине, шумарства и водопривреде - Буџет општине, - Риболовни савез Републике Србије, 	<ul style="list-style-type: none"> - Број склопљених уговора с удружењима спортских риболоваца за (су)финансирање активности порибљавања.

Стратешки циљ: 2		Специфични циљ: 2.3	Мера: 2.3.1
ОЧУВАЊЕ ПРИРОДЕ И РАЦИОНАЛНО ГАЗДОВАЊЕ ПРИРОДНИМ РЕСУРСИМА.		Одрживо газдовање сеоским животним простором.	Заштита природних извора, водотока и простора
Основ за увођење мере:			
<p>Због стално растуће потрошње питке воде потребно је предузимати неопходне мере да се спречи загађење ограничених количина воде. Поред тога што угрожава опстанак људи, вода је значајан ресурс и за пораст и интензивирање пољопривредне производње, како биљне тако и сточарске. Општина Ариље је богата површинским и подземним водама и тај ресурс треба чувати и рационално користити јер он може постати један од извора богатства у будућности. Превентивно, сеоско становништво треба информисати о начинима на које оно својим поступцима, као што су употреба хемијских средстава и минералних ђубрива и третман природних ђубрива, загађује изворе воде и водотоке. Преко суфинансирања изградње адекватних одлагалишта опасног отпада, уређења извора питке воде, чишћења обала река и других већ поменутих мера утицаће се на отклањање узрока таквог загађења.</p> <p>Сеоска домаћинства свакодневно стварају приближно исте количине чврстог отпада као и градска домаћинства. Организовани одвоз чврстог отпада, поред општинског центра, имају углавном приградска насеља. Преостала сеоска домаћинства често чврсти отпада збрињавају на неадекватан начин његовим бацањем у ненасељене делове, поред путева, у природне увале или у водотоке. Због тога организованим одвозом чврстог отпада на уређене санитарне депоније треба обухватати већи број сеоских домаћинства.</p> <p>Други извор загађења и потенцијални извор заразних болести су сеоска ђубришта која су често неограђена, водопропусна и у близини стамбених објеката и извора питке воде. Због тога треба вршити њихову санацију и уређење, а на новим фармама још у склопу њиховог пројектовања предвидети изградњу наменских објеката за одлагање чврстих и течних ђубрива која се касније алтернативно могу користити за поправљање храњивих својстава пољопривредног земљишта или за производњу биоенергената.</p>			
Циљеви који се остварују увођењем мере:			
<ul style="list-style-type: none"> - Оставаривање прихода од продаје питке воде и - Заштита природе (земљишта и воде), - Спречавање негативног утицаја на здравље људи, биљака и животиња, - Повећање квалитета пољопривредних и прехранбених производа и - Повећање броја туриста у сеоским подручјима. 			
Подмере: Реализација мере се постиже кроз реализацију следећих видова подршке:			
<ul style="list-style-type: none"> - Финансирање заштите природних извора и водотока од загађења. - Финансирање трошкова уклањања и санације дивљих депонија - Суфинансирање трошкова изградње или адаптације адекватних одлагалишта чврстих и течних природних ђубрива. 			
Корисници:	Подручје примене:	Извори финансирања:	Индикатори за праћење:
Сва сеоска домаћинства.	Ова мера се примењује на целом подручју општине Ариље.	<ul style="list-style-type: none"> - Министарство пољопривреде, трговине, шумарства и водопривреде - Буџет општине, - Фонд за заштиту животне средине РС, - IPA средства (када постану доступна). - Пољопривредни произвођачи. 	<ul style="list-style-type: none"> - Број уређених извора питке воде, - Број акција чишћења обала река, - % села обухваћених организованим одвозом чврстог отпада, - Број изграђених одлагалишта чврстих или течних ђубрива на газдинствима

Стратешки циљ: 3		Специфични циљ: 3.1	Мера: 3.1.1
ПОБОЉШАЊЕ УСЛОВА ЖИВОТА И УВОЂЕЊЕ ВЕЋЕ РАЗНОЛИКОСТИ КОД ОСТВАРИВАЊА ПРИХОДА У РУРАЛНОЈ ЕКОНОМИЈИ.		Изградња и одржавање сеоске инфраструктуре.	Побољшање мреже сеоских путева.
Основ за увођење мере:			
<p>Добра саобраћајна повезаност руралних подручја са седиштем општине, суседним општинама и са другим селима је једна од елементарних претпоставки за побољшање услова живота и привређивања на селу. На другој страни, слаба саобраћајна повезаност и лоше стање сеоских путева је разлог за миграцију сеоског становништва, нарочито из рубних, удаљенијих, делова општине.</p> <p>Према подацима ЈП "Дирекција за изградњу Ариље", преко 50% локалних и регионалних путева је без савременог коловоза. Индиректно, боље стање путне инфраструктуре утиче позитивно на локацију неких производних објеката МСП сектора у руралним уместо у градским и приградским зонама.</p> <p>Због тога локална самоуправа треба да планира изградњу нових сеоских путева којим ће се повезати нека суседна, а сада међусобно удаљена, села, боље одржавање постојећих макадамских и асфалтних путева и асфалтирање преосталих сеоских макадамских путева, нарочито у оним селима чији опстанак је угрожен због интензивног исељавања домицилног становништва.</p>			
Циљеви који се остварују увођењем мере:			
<ul style="list-style-type: none"> - Боља доступност јавних сервиса сеоском становништву, - Повећање обима откупљених пољопривредних производа у селима, - Могућност свакодневног путовања сеоске радне снаге на рад у граду - Спречавање исељавања становништва (нарочито млађих) са села. 			
Подмере: Реализација мере се постиже кроз реализацију следећих видова подршке:			
<ul style="list-style-type: none"> - Редовно одржавање постојећих сеоских макадамских и асфалтираних путева, - Асфалтирање сеоских макадамских путева и - Изградња нових сеоских путева. 			
Корисници:	Подручје примене:	Извори финансирања:	Индикатори за праћење:
Сва сеоска домаћинства и МСП која послују у руралним подручјима.	Ова мера се примењује на целом подручју општине Ариље.	<ul style="list-style-type: none"> - Министарство пољопривреде, трговине, шумарства и водопривреде - Буџет општине, - ЈП "Путеви Србије", - Средстава из пројеката владиних и невладиних организација, - Корисници, односно становници руралним подручја и - IPA средства, компонента инфраструктуре (када постану доступна) 	<ul style="list-style-type: none"> - Број километара изграђених нових сеоских путева, - Број километара асфалтираних сеоских путева, - Број километара одржаваних сеоских путева, - % сеоских путева који се редовно и квалитетно одржавају

Стратешки циљ: 3		Специфични циљ: 3.1	Мера: 3.1.2
ПОБОЉШАЊЕ УСЛОВА ЖИВОТА И УВОЂЕЊЕ ВЕЋЕ РАЗНОЛИКОСТИ КОД ОСТВАРИВАЊА ПРИХОДА У РУРАЛНОЈ ЕКОНОМИЈИ.		Изградња и одржавање сеоске инфраструктуре.	Побољшање водоснабдевања.
Основ за увођење мере:			
<p>Обезбеђење хигијенски исправне питке воде у сеоским домаћинствима је претпоставка побољшања животних услова и превенција појаве заразних и других болести сеоског становништва, али и проширења пољопривредне производње, нарочито сточарске, побољшања хигијенске исправности и безбедности прехранбених производа и отпочињања разних микробизниса на селу којима је вода један од неопходних предуслова.</p> <p>Да би се обезбедио приступ питкој води целокупном сеоском становништву треба наставити са подршком изградњи нових водовода у руралним подручјима и санацији постојећих. Алтернативни вид побољшања водоснабдевања на селу је појединачно каптирање извора питке воде и њено довођење до појединх домаћинстава која су удаљена од заједничких система водоснабдевања.</p> <p>Иако се у поједим случајевима доведена вода алтернативно користи и за наводњавање, то не треба да буде примарни циљ изградње система за водоснабдевање питком водом на селу, него одвојених инвестиција за снабдевање техничком водом.</p>			
Циљеви који се остварују увођењем мере:			
<ul style="list-style-type: none"> - Бољи услови живота сеоског становништва, - Повећање обима сточарске производње, - Побољшање здравственог стања сеоског становништва и - Повећање мотивације за останак становништва на селу. 			
Подмере: Реализација мере се постиже кроз реализацију следећих видова подршке:			
<ul style="list-style-type: none"> - Суфинансирање изградње и санације сеоских водовода 			
Корисници:	Подручје примене:	Извори финансирања:	Индикатори за праћење:
Сва сеоска домаћинства.	Ова мера се примењује на целом подручју општине Ариље.	<ul style="list-style-type: none"> - Министарство пољопривреде, трговине, шумарства и водопривреде - Буџет општине, - Средстава из пројеката владиних и невладиних организација, - Корисници – појединци и групе становника руралних подручја и - IPA средства, компонента инфраструктуре (када постану доступна). 	<ul style="list-style-type: none"> - Број прикључака новоизграђених система водоснабдевања, - Број прикључака санираних система водоснабдевања, - % воде из сеоских водовода која задовољава хигијенско-санитарне норме.

Стратешки циљ: 3		Специфични циљ: 3.1	Мера: 3.1.3
ПОБОЉШАЊЕ УСЛОВА ЖИВОТА И УВОЂЕЊЕ ВЕЋЕ РАЗНОЛИКОСТИ КОД ОСТВАРИВАЊА ПРИХОДА У РУРАЛНОЈ ЕКОНОМИЈИ.		Изградња и одржавање сеоске инфраструктуре.	Изградња културно-забавних и спортско-рекреативних садржаја
Основ за увођење мере:			
<p>Постојање наменских објеката типа омладинских домова или домова културе у руралним подручјима омогућава задовољавање културних потреба и разноврсније коришћење слободног времена сеоског становништва, нарочито млађих генерација. Вишенаменски сеоски домови омогућавају организовање разних културних манифестација, прослава и састанака, а могу се користити и за извођење програма обуке пољопривредних произвођача и других сеоских предузетника.</p> <p>У склопу истих објеката често се комбинују и други садржаји као што су месне заједнице, поште, сеоске продавнице, амбуланте, откупне станице и сл. Један број ових објеката је девастиран и потребна су додатна улагања да би им се вратила провобитна функција.</p> <p>Расположивост спортских терена и дворана на селу је недовољна. Настава физичког васпитања у сеоским школама је испод новог у односу на школу у општинском центру. Постојање спортских терена омогућава сеоској деци да искажу и потврде своје склоности ка бављењу одређеним спортовима, а осталим (старијим) становницима рекреативно бављење појединим спортовима.</p> <p>Треба водити рачуна и о најмлађим категоријама сеоског становништва – деци предшколског узраста, за које треба опремити просторе за игру са љуљашкама, тобоганима и сличним реквизитима.</p>			
Циљеви који се остварују увођењем мере:			
<ul style="list-style-type: none"> - Виши квалитет живота сеоског становништва, - Боље коришћење слободног времена сеоског становништва, - Виши квалитет наставе у систему основног образовања сеоске деце, - Боље психо-физичке способности сеоског становништва и - Повећање мотивације за останак становништва на селу. 			
Подмере: Реализација мере се постиже кроз реализацију следећих видова подршке:			
<ul style="list-style-type: none"> - Изградња и адаптација сеоских домова, - Изградња спортских терена и игралишта на селу и 			
Корисници:	Подручје примене:	Извори финансирања:	Индикатори за праћење:
Сва сеоска домаћинства.	Ова мера се примењује на целом подручју општине Ариље.	<ul style="list-style-type: none"> - Министарство омладине и спорта, - Министарство просвете, - Буџет општине, - Средстава из пројеката владиних и невладиних организација и - Корисници – групе становника руралних подручја. 	<ul style="list-style-type: none"> - Број изграђених/обновљених сеоских домова, - Број изграђених сеоских игралишта, - Број изграђених спортских дворана у руралним подручјима и - Број изграђених сеоских забавних паркова.

Стратешки циљ: 3		Специфични циљ: 3.1	Мера: 3.1.4
ПОБОЉШАЊЕ УСЛОВА ЖИВОТА И УВОЂЕЊЕ ВЕЋЕ РАЗНОЛИКОСТИ КОД ОСТВАРИВАЊА ПРИХОДА У РУРАЛНОЈ ЕКОНОМИЈИ.		<i>Изградња и одржавање сеоске инфраструктуре.</i>	Побољшање начина одвођења отпадних вода
Основ за увођење мере:			
<p>Одвођење отпадних вода у руралним подручјима је најслабије решена комунална потреба сеоског становништва. У општини Ариље, испод 20% сеоских домаћинстава данас има приступ канализационој мрежи.</p> <p>Неадекватан третман отпадних вода повећава степен загађења природе, угрожава и онемогућава достизање потребног квалитета и безбедности пољопривредних и прехранбених производа и чини сеоска подручја мање погодним за локацију предузетничких и туристичких објеката.</p> <p>Да би се природни ресурси заштитили од даљег загађења, а сеоски простор учинио атрактивнијим за живот, привређивање и посете туриста, треба повећати улагања у инфраструктуру (цевоводе, колекторе, пречистаче и сл.) за сакупљање отпадних вода.</p>			
Циљеви који се остварују увођењем мере:			
<ul style="list-style-type: none"> - Виши квалитет живота сеоског становништва, - Већи степен квалитета и безбедности пољопривредних и прехранбених производа, - Повећање броја туриста у руралним подручјима, - Отпочињање микробизниса и лоцирање МСП у руралним подручјима и - Повећање мотивације за останак становништва на селу. 			
Подмере: Реализација мере се постиже кроз реализацију следећих видова подршке:			
<ul style="list-style-type: none"> - Суфинансирање изградње заједничких система за одвођење отпадних вода. 			
Корисници:	Подручје примене:	Извори финансирања:	Индикатори за праћење:
Сва сеоска домаћинства.	Ова мера се примењује на целом подручју општине Ариље.	<ul style="list-style-type: none"> - Министарство пољопривреде, трговине, шумарства и водопривреде, - Буџет општине, - Средстава из пројеката владиних и невладиних организација, - Корисници, односно становници руралних подручја и - IPA средства, компонента инфраструктуре (када постану доступна). 	<ul style="list-style-type: none"> - % сеоских домаћинстава која имају приступ канализационој мрежи и - % сеоских домаћинстава која имају индивидуалне системе (септичке јаме) за одвођење отпадних вода.

Стратешки циљ: 3		Специфични циљ: 3.2	Мера: 3.2.1
ПОБОЉШАЊЕ УСЛОВА ЖИВОТА И УВОЂЕЊЕ ВЕЋЕ РАЗНОЛИКОСТИ КОД ОСТВАРИВАЊА ПРИХОДА У РУРАЛНОЈ ЕКОНОМИЈИ.		<i>Побољшање доступности јавних услуга сеоском становништву.</i>	Унапређење квалитета услуга образовања
Оснoв за увођење мере:			
<p>Миграција сеоског становништва у град или иностранство, повећање броја старачких домаћинстава и смањење стопе наталитета, утичу на смањење броја деце на селу. У руралним подручјима општине Ариље постоје четири матичне основне школе са три издвојене осмогодишње и шест издвојених четворогодишњих школа.</p> <p>Смањени број полазника основног образовања узрокује или затварање сеоских школа или обављање наставе на начин који не обезбеђује задовољавајући квалитет образовања. Заостанак становника на селу и евентуални повратак из града у село треба уложити додатне напоре да услуге основног образовања у селу буду што приближније услугама у граду.</p>			
Циљеви који се остварују увођењем мере:			
<ul style="list-style-type: none"> - Спречавање иселјавања становништва (нарочито млађих брачних парова) са села, - Повећање нивоа знања сеоске популације стеченог кроз редовно образовање 			
Подмере: Реализација мере се постиже кроз реализацију следећих видова подршке:			
<ul style="list-style-type: none"> - Финансирање обнове сеоских основних школа, 			
Корисници:	Подручје примене:	Извори финансирања:	Индикатори за праћење:
Основне школе у руралном подручју.	Ова мера се примењује на целом подручју општине Ариље.	<ul style="list-style-type: none"> - Министарство просвете, - Буџет општине, - Средстава из појединих пројеката владиних и невладиних организација. 	<ul style="list-style-type: none"> - Број обновљених сеоских основних школа, - Број сеоских основних школа које раде, - Број полазника сеоских основних школа,

Стратешки циљ: 3		Специфични циљ: 3.2	Мера: 3.2.2
ПОБОЉШАЊЕ УСЛОВА ЖИВОТА И УВОЂЕЊЕ ВЕЋЕ РАЗНОЛИКОСТИ КОД ОСТВАРИВАЊА ПРИХОДА У РУРАЛНОЈ ЕКОНОМИЈИ.		<i>Побољшање доступности јавних услуга сеоском становништву.</i>	Унапређење здравствених услуга
Оснoв за увођење мере:			
<p>Доступност здравствених услуга, нарочито примарне здравствене заштите је од велике важности за сеоско становништво. С обзиром на пораст старије популације на селу, подаци указују на висок приоритет потребе боље доступности здравствених услуга. Добро организована здравствена заштита ствара већи степен сигурности код сеоских, старачких домаћинстава у погледу одржавања њиховог нарушеног здравственог стања, а код њихове деце смањује бригу за здравље родитеља. Код млађих генерација добро организована здравствена заштита побољшава њихове психо-физичке способности, олакшава им налажење запослења и омогућава дужи радни век, а тиме и континуирано остваривање виших прихода за њихова домаћинства.</p> <p>Унапређење нивоа здравствене заштите на селу може се остварити кроз боље одржавање и опремање постојећих сеоских амбуланти и повећање броја теренских посета руралним подручјима од стране мобилних лекарских тимова.</p>			
Циљеви који се остварују увођењем мере:			
<ul style="list-style-type: none"> - Виши квалитет живота сеоског становништва, - Боље здравствено стање сеоског становништва, - Побољшане могућности запошљавања и дужи радни век. 			
Подмере: Реализација мере се постиже кроз реализацију следећих видова подршке:			
<ul style="list-style-type: none"> - Одржавање постојећих и сеоских амбуланти и - Организовање повремених долазака лекара различитих специјалности у рурална подручја. 			
Корисници:	Подручје примене:	Извори финансирања:	Индикатори за праћење:
Дом здравља Ариље.	Ова мера се примењује на целом подручју општине Ариље.	<ul style="list-style-type: none"> - Министарство здравља, - Буџет општине, - Средстава из појединх пројеката владиних и невладиних организација. 	<ul style="list-style-type: none"> - Број обновљених сеоских амбуланти, - Број активних сеоских амбуланти, - % сеоских домаћинстава која стално или повремено имају приступ здравственим услугама у свом селу

Стратешки циљ: 3		Специфични циљ: 3.3	Мера: 3.3.1
ПОБОЉШАЊЕ УСЛОВА ЖИВОТА И УВОЂЕЊЕ ВЕЋЕ РАЗНОЛИКОСТИ КОД ОСТВАРИВАЊА ПРИХОДА У РУРАЛНОЈ ЕКОНОМИЈИ.		<i>Заштита и очување природног и културног наслеђа у руралним подручјима</i>	Истраживање и заштита природног наслеђа.
Основ за увођење мере:			
<p>Подручје Општине Ариље карактерише разноврстан биодиверзитет, са одређеним бројем ретких биљних и животињских врста које нису довољно истражене, а самим тим ни заштићене. Веома мали постотак територије има неки степен заштите (у ЕУ је то 10,3% од укупне територије). Да би се ово стање побољшало и спријечила даља деградација природе, а ретка флора и фауна сачувале за наредне генерације, неопходно је интензивирати истраживања природе, извршити инвентаризацију посебно значајних природних ресурса, а оне од посебне вредности и значаја, ставити под одређени вид заштите.</p> <p>Ова заштићена подручја и ретке врсте могу се успешно валоризовати у туристичке сврхе укључивањем у понуду еко и руралног туризма.</p>			
Циљеви који се остварују увођењем мере:			
<ul style="list-style-type: none"> - Очување и заштита природе, - Повећање вредности производа на бази специфичног порекла и - Повећање атрактивности сеоских подручја за посете туриста. 			
Подмере: Реализација мере се постиже кроз реализацију следећих видова подршке:			
<ul style="list-style-type: none"> - Израда и доношење планова заштите природе – појединих локалитета или природних врста и - Проглашење појединих подручја заштићеним природним подручјима. 			
Корисници:	Подручје примене:	Извори финансирања:	Индикатори за праћење:
Становници руралних подручја, али и градско становништво.	Ова мера се примењује на целом подручју општине Ариље.	<ul style="list-style-type: none"> - Министарство животне средине, - Фонд за заштиту животне средине, - Завод за заштиту природе, - Средстава из појединих пројеката владиних и невладиних организација, - Буџет општин и - ЕУ IPA и др. фондови. 	<ul style="list-style-type: none"> - Број спроведених истраживања природе, - Број нових заштићених врста и - Број нових подручја под одређеним степеном заштите.

Стратешки циљ: 3		Специфични циљ: 3.3	Мера: 3.3.2
ПОБОЉШАЊЕ УСЛОВА ЖИВОТА И УВОЂЕЊЕ ВЕЋЕ РАЗНОЛИКОСТИ КОД ОСТВАРИВАЊА ПРИХОДА У РУРАЛНОЈ ЕКОНОМИЈИ.		<i>Заштита и очување природног и културног наслеђа у руралним подручјима</i>	Истраживање и заштита културно-историјског наслеђа
Основ за увођење мере:			
<p>Динамичне промене које су захватиле и руралне просторе доводе до тога да се не поклања довољно пажње очувању места или објеката на којима су се дешавали одређени историјски догађаји, или они који имају значај за локалну или националну културну баштину.</p> <p>Поједина од тих места до сада нису ни истражена, њихова вредност није документована, а она нису на адекватан начин обележена. Одређени експонати могу бити пренесени на посебна места као што су музеји и сл. институције како би се на одговарајући начин учинили доступним посетиоцима и туристима.</p> <p>Посебан вид културне баштине су типични објекти локалне архитектуре чији одређени број такође треба конзервирати и заштити. Да би се повећао фонд културно-историјског наслеђа, треба интензивирати ову врсту истраживања и конзервације уз комбиновано финансирање тих активности из више извора.</p>			
Циљеви који се остварују увођењем мере:			
<ul style="list-style-type: none"> - Заштита културног и историјског наслеђа од пропадања и заборава, - Очување културно-историјских вредности народа и поднебља, - Повећање могућности за развој сеоског и других видова туризма. 			
Подмере: Реализација мере се постиже кроз реализацију следећих видова подршке:			
<ul style="list-style-type: none"> - Финансирање истраживања културно-историјског наслеђа и - Заштита локалитета који садрже вредно културно-историјско наслеђе. 			
Корисници:	Подручје примене:	Извори финансирања:	Индикатори за праћење:
Становници руралних подручја, али и градско становништво.	Ова мера се примењује на целом подручју општине Ариље.	<ul style="list-style-type: none"> - Министарство културе, - Завод за заштиту споменика културе, - Министарство економије и регионалног развоја, - Буџет општине и - ЕУ IPA и др. фондови. 	<ul style="list-style-type: none"> - Број истражених локација од културног или историјског значаја, - Број обележених локација од културног или историјског значаја и - Број издатих публикација о појединим догађајима културног или историјског значаја.

Стратешки циљ: 3		Специфични циљ: 3.4	Мера: 3.4.1
ПОБОЉШАЊЕ УСЛОВА ЖИВОТА И УВОЂЕЊЕ ВЕЋЕ РАЗНОЛИКОСТИ КОД ОСТВАРИВАЊА ПРИХОДА У РУРАЛНОЈ ЕКОНОМИЈИ.		<i>Диверсификација непољопривредних и пољопривредних активности на селу.</i>	Подршка развоју микробизниса у руралним подручјима
Основ за увођење мере:			
<p>Микробизнис је, с обзиром на мали обим активности и количине производа који се на тај начин стварају, прикладна форма за бављење одређеном пољопривредном или непољопривредном делатношћу на селу.</p> <p>Развој микробизниса на селу превасходно треба усмеравати према коришћењу сировина које се већ налазе у сеоском простору. Иако је значајан проценат сеоског становништва потврдио да има одређена знања, искуство и вештине за бављење одређеним занимањима, нужна је и додатна обука о томе како започети са неком од делатности као што су: прерада дрвета, прерада пољопривредних производа, шумских плодова, лековитог биља и других сировина на самом сеоском газдинству.</p> <p>Подршка развоју микробизниса на селу не треба да се заврши само на информисању и обуци него и на суфинансирању мањих капиталних улагања у набавку неопходне опреме, као и финансирање разних видова промоција и продаје производа, произведених на овакав начин.</p>			
Циљеви који се остварују увођењем мере:			
<ul style="list-style-type: none"> - Повећање извора за остваривање прихода сеоских домаћинстава, - Повећање запослености сеоског становништва, - Повећање понуде типичних сеоских производа израђених од природних материјала, - Боља искоришћеност сировина из природе и - Обогаћивање понуде сеоског туризма. 			
Подмере: Реализација мере се постиже кроз реализацију следећих видова подршке:			
<ul style="list-style-type: none"> - Обука за израду сувенира и других производа кућне радиности од природних материјала, - Стимулисање активности обраде и прераде дрвета у руралним подручјима, - Обука за сакупљање лековитог биља и шумских плодова. - Финансијска подршка за оснивање микро фирми изван сектора пољопривреде и прехранбене индустрије 			
Корисници:	Подручје примене:	Извори финансирања:	Индикатори за праћење:
Сва регистрована пољопривредна газдинства.	Ова мера се примењује на целом подручју општине Ариље.	<ul style="list-style-type: none"> - Министарство пољопривреде, трговине, шумарства и водопривреде РС, - Министарство економије и регионалног развоја, - Национална служба за запошљавање, - Буџет општине, - Средстава из појединих пројеката владиних и невладиних организација, - Финансијске институције и - Корисници - носиоци микробизниса. 	<ul style="list-style-type: none"> - Број регистрованих микробизниса у руралним подручјима, - Број (само) запослених радника који се баве одређеним микробизнисом на селу, - Обим пласираних производа и услуга кроз неки од облика микробизниса на селу и - Обим уложених средстава у покретање бизниса.

Стратешки циљ: 3		Специфични циљ: 3.4	Мера: 3.4.2
ПОБОЉШАЊЕ УСЛОВА ЖИВОТА И УВОЂЕЊЕ ВЕЋЕ РАЗНОЛИКОСТИ КОД ОСТВАРИВАЊА ПРИХОДА У РУРАЛНОЈ ЕКОНОМИЈИ.		<i>Диверсификација непољопривредних и пољопривредних активности на селу.</i>	Унапређење продаје пољопривредних производа
Основ за увођење мере:			
<p>Један од основних проблема ситних пољопривредних произвођача је продаја њихових производа. Као начини продаје доминирају продаја на имању, накупцима или путем пијаце, што значи да произвођачи углавном сами морају да решавају питање продаје. Највећи број пољопривредних произвођача је као најзначајнију помоћ у будућности идентификовао помоћ око организовања тржишта, односно побољшања услова откупа и начина продаје њихових производа.</p> <p>Продаја пољопривредних производа се, поред постојећих канала, може унапредити промоцијом и повећањем продаје аутохтоних пољопривредних производа на самим сеоским имањима, опремањем посебних просторија у те сврхе, употребом уникатних паковања, дегустацијом производа на имању, па чак у учешћем самих купаца у њиховом припремању или продајом пољопривредних производа путем локалних сајмова.</p> <p>Све ово омогућило би лакшу продају пољопривредних производа по вишим ценама.</p>			
Циљеви који се остварују увођењем мере:			
<ul style="list-style-type: none"> - Повећање прихода сеоских домаћинстава, - Већи степен запослености сеоског становништва, - Повећање потрошње производа домаћег порекла и - Смањење увоза пољопривредних и прехранбених производа. 			
Подмере: Реализација мере се постиже кроз реализацију следећих видова подршке:			
<ul style="list-style-type: none"> - Организовање локалних сајмова и изложби пољопривредних производа и производа кућне радиности. - Финансијска подршка за развој нових брендова и амбалаже на газдинствима. 			
Корисници:	Подручје примене:	Извори финансирања:	Индикатори за праћење:
Сва регистрована пољопривредна газдинства. Удружења пољопривредних произвођача и замљорадничке задруге,	Ова мера се примењује на целом подручју општине Ариље.	<ul style="list-style-type: none"> - Министарство пољопривреде, трговине, шумарства и водопривреде РС, - Средстава из појединих пројеката владиних и невладиних организација, - Буџет општине, - Удружења пољопривредних произвођача и замљорадничке задруге, - Пољопривредни произвођачи. 	<ul style="list-style-type: none"> - % пољопривредних производа (од укупне производње) који се продаје на самом имању, - Број одржаних локалних сајмова за продају пољопривредних производа, - Број излагача (учесника) на локалним сајмовима пољопривредних производа и - Број пољопривредних газдинстава која су учествовала на одговарајућим међународним сајмовима.

Стратешки циљ: 3		Специфични циљ: 3.4	Мера: 3.4.3
ПОБОЉШАЊЕ УСЛОВА ЖИВОТА И УВОЂЕЊЕ ВЕЋЕ РАЗНОЛИКОСТИ КОД ОСТВАРИВАЊА ПРИХОДА У РУРАЛНОЈ ЕКОНОМИЈИ.		<i>Диверсификација непољопривредних и пољопривредних активности на селу.</i>	Подршка преради производа директно на газдинству
Оснoв за увођење мере:			
<p>Велики број руралних домаћинстава у Општини Ариље има дугу традицију прераде различитих сточарских и биљних производа директно на пољопривредном газдинству. Производи као што су разне месне прерађевине, сир и кајмак, мед и прерађевине од воћа и поврћа представљају важан део руралне економије и доприносе унапређењу економског положаја породичних газдинстава. Прерадом, пољопривредни производи добијају додатну вредност, а тиме и бољу цену на тржишту. Додатну вредност такође ствара име, квалитет, посебан укус, облик и друге особине, као и посебан вид технологије производње.</p> <p>Прерада или полу прерада пољопривредних производа отвара нови вид продаје пољопривредних производа – тзв. директне продаје на сеоском газдинству. Овај вид производње и продаје пољопривредних производа води и ка стварању нових, по општину препознатљивих брендова, односно марки производа, заштите аутохтоних производа, као и ка изградњи новог имиџа појединих подручја и регија које би се могао искористити и за потребе развоја туризма.</p> <p>Како би овај процес заживео и био одржив, он се мора подржавати од стране ресорног министарства кроз институционално уређење процеса идентификације и заштите производа са географским пореклом.</p> <p>Упоредо с овим процесом потребно је препознати квалитетне пројекте и пружити подршку како физичким, тако и правним, лицима у реализацији њихових пословних идеја у овом виду активности.</p>			
Циљеви који се остварују увођењем мере:			
<ul style="list-style-type: none"> - Додавање веће вредности пољопривредним производима, - Увођење нових производа типичних за општину, - Унапређење маркетинга пољопривредних производа и њихове конкурентности на тржишту, - Унапређење туристичке понуде у области агро и сеоског туризма. 			
Подмере: Реализација мере се постиже кроз реализацију следећих видова подршке:			
<ul style="list-style-type: none"> - Подршка инвестицијама за прераду биљних и сточарских производа директно на имању (укључујући љековито биље, шумске плодове, гљиве и др.), - Подршка пројектима промовисања и заштите географског порекла пољопривредних производа произведених или прерађених на газдинству, 			
Корисници:	Подручје примене:	Извори финансирања:	Индикатори за праћење:
регистрована пољопривредна газдинства. Удружења пољопривредника, предузетници и правна лица.	Ова мера се примењује на целом подручју општине Ариље.	<ul style="list-style-type: none"> - Министарство пољопривреде, трговине, шумарства и водопривреде РС, - Средстава из пројеката владиних и невладиних организација, - Буџет општине, - Корисници са властитим средствима и - ЕУ IPA и др. фондови. 	<ul style="list-style-type: none"> - Број подржаних инвестиција у прерађивачке капацитете на газдинству, - Број подржаних промотивних активности, - Број производа који су добили ознаку географског порекла.

Стратешки циљ: 3	Специфични циљ: 3.5	Мера: 3.5.1	
ПОБОЉШАЊЕ УСЛОВА ЖИВОТА И УВОЂЕЊЕ ВЕЋЕ РАЗНОЛИКОСТИ КОД ОСТВАРИВАЊА ПРИХОДА У РУРАЛНОЈ ЕКОНОМИЈИ.	Оснивање и развој микро, малих и средњих предузећа на селу.	Подршка оснивању и раду нових микро, малих и средњих предузећа у руралним подручјима.	
Основ за увођење мере:			
<p>У развијеним, европским земљама, мала и средња предузећа представљају темељ развоја привредних активности. У Општини Ариље, развој овог сектора је настао као резултат колапса некадашњих великих привредних система, што је у бити карактеристично за земље, које пролазе транзициони процес.</p> <p>Значај развоја овог сектора у целини је вишеструк и огледа се првенствено у повећању запослености и извозних активности, смањењу платног дефицита, јачању материјалних претпоставки за развој друштвених делатности.</p> <p>Са становништа руралног развоја, развој овог сектора се првенствено манифестује кроз спречавање иселјавања становништва и наставка депопулације ионако напуштених подручја. Могућности оснивања микро, малих и средњих предузећа у руралним подручјима се искључиво базира на расположивим природним и хуманим ресурсима, што значи, да поред пољопривреде, као доминантне привредне гране, могућности развоја МСП су и у шумарству, односно дрвопреради, туризму, угоститељству, као и у другим непољопривредним делатностима.</p> <p>С циљем реализације дате мере, потенцијалне осниваче МСП-а је неопходно како институционално, тако и финансијски подржати, а садржај датих врста подршке је представљен у опису подмера.</p>			
Циљеви који се остварују увођењем мере:			
<ul style="list-style-type: none"> - Привлачење домаћих и страних инвестиција у руралним подручјима, - Повећање запослености у руралним подручјима, - Спречавање иселјавања становништва,			
Подмере: Реализација мере се постиже кроз реализацију следећих видова подршке:			
<ul style="list-style-type: none"> - Одржавање информативних семинара о могућностима и условима оснивања МСП-а, - Бесплатна правна помоћ код регистрације нових МСП-а, - Обезбеђење повољних кредита за МСП која послују у руралним подручјима.			
Корисници:	Подручје примене:	Извори финансирања:	Индикатори за праћење:
Оснивачи малих и средњих предузећа у руралним подручјима.	Ова мера се примењује на целом подручју општине Ариље.	<ul style="list-style-type: none"> - Министарство економије и регионалног развоја, - Републичка агенција за регионални развој, - Буџет општине, - Средстава из појединих пројеката владиних и невладиних организација, - Финансијске институције,	<ul style="list-style-type: none"> - Број новооснованих микро, малих и средњих предузећа у општини Ариље.

Стратешки циљ: 3		Специфични циљ: 3.5	Мера: 3.5.2
ПОБОЉШАЊЕ УСЛОВА ЖИВОТА И УВОЂЕЊЕ ВЕЋЕ РАЗНОЛИКОСТИ КОД ОСТВАРИВАЊА ПРИХОДА У РУРАЛНОЈ ЕКОНОМИЈИ.		<i>Оснивање и развој микро, малих и средњих предузећа на селу.</i>	Подршка развоју женског предузетништва у руралном подручју
Основ за увођење мере:			
<p>Рурална подручја су још увек у доброј мери оптерећена традиционалном поделом послова на мушке и женске, у којој су женама намењени физички тежи, а мање плаћени послови. Такође, бављење неком пословном делатношћу у погледу власништва над пословним средствима, управљања и руковођења је по дефиницији предодређено мушкарцима.</p> <p>Све је више жена у руралним подручјима које имају образовање (чак и високошколско) и знање да успешно започну и воде одређену пословну активност на самом пољопривредном газдинству или у домену обављања занатске или неке друге предузетничке делатности.</p> <p>У томе им треба пружити одређену подршку у погледу одржавања специфичних обука којима ће се оне упознати са условима и начинима започињања неког властитог бизниса и подстицати на предузимање таквих корака.</p> <p>Поред ове врсте подршке, потребно је осигурати и одређене фондове који ће бити искључиво намењени за суфинансирање дела инвестиционих улагања жена-предузетника у руралним подручјима. Један од видова подршке женском предузетништву у руралним подручјима би, слично као што је предвиђено за младе пољопривредне произвођаче, могло бити и диференцирање (повећање) % са којим се иначе суфинансирају одређена инвестициона улагања у пољопривредним и непољопривредним делатностима за случајеве када су носиоци таквих улагања жене, као и давање додатних погодности код гарантовања за кредите за почетни и др. бизнис чији корисници би биле жене из руралних подручја.</p>			
Циљеви који се остварују увођењем мере:			
<ul style="list-style-type: none"> - Већа укљученост жена у разне видове предузетништва у руралним подручјима, - Повећање укупних прихода сеоских домаћинстава и диференцирање извора њиховог остваривања, - Већи степен материјалне и друге сигурности жена у руралним подручјима, 			
Подмере: Реализација мере се постиже кроз реализацију следећих видова подршке:			
<ul style="list-style-type: none"> - Подршка обуци жена у руралним подручјима за предузетништво, - Подршка развоју пословних активности жена у руралним подручјима. 			
Корисници:	Подручје примене:	Извори финансирања:	Индикатори за праћење:
Жене-предузетници из руралних подручја.	Ова мера се примењује на целом подручју општине Ариље.	<ul style="list-style-type: none"> - Министарство пољопривреде, трговине, шумарства и водопривреде, - Буџет општине, - Министарство економије и регионалног развоја, - Микро, мала и средња предузећа у власништву жена 	<ul style="list-style-type: none"> - Број циљних обука за започињање и вођење бизниса одржаних искључиво за жене, - Број жена које су присуствовале посебним обукама из женског предузетништва, - Број отворених радњи, предузећа чији су оснивачи (власници) жене из руралних подручја, - Број самозапослених жена у руралним подручјима.

Стратешки циљ: 3		Специфични циљ: 3.6	Мера: 3.6.1
ПОБОЉШАЊЕ УСЛОВА ЖИВОТА И УВОЂЕЊЕ ВЕЋЕ РАЗНОЛИКОСТИ КОД ОСТВАРИВАЊА ПРИХОДА У РУРАЛНОЈ ЕКОНОМИЈИ.		<i>Унапређење и развој услуга руралног туризма.</i>	Промоција руралног туризма.
Основ за увођење мере:			
<p>Захваљујући богатом природном наслеђу, незагађеним рекама, разноврсној флори и фауни, али и једнако значајном културно - историјском наслеђу, рурална подручја општине Ариље поседују солидне предуслове за развој руралног туризма.</p> <p>У ширем смислу, рурални туризам подразумева скуп активности и услуга, обезбеђених од стране руралног становништва с циљем привлачења домаћих и иностраних туриста, као и промоције традиције, обичаја, амбијенталних и других вредности у руралним подручјима.</p> <p>Општина Ариље је већ одрадила примарни задатак који се односи на креирање стратешког документа, у коме су јасно дефинисани правци развоја руралног туризма, као и јасно дефинисани туристички производи.</p> <p>Да би се туристички производ промовисао на најбољи начин, неопходно је између осталог и успоставити и јачати сарадњу између главних носиоца ове врсте активности (рурална домаћинства) и других релевантних субјеката (Министарство економије и регионалног развоја, Туристичка организација Србије, Регионална туристичка организација).</p> <p>Улога тих субјеката се огледа и кроз увођење и организовање семинара и других програма едукације за рурална домаћинства, која пружају овакву врсту услуга.</p>			
Циљеви који се остварују увођењем мере:			
<ul style="list-style-type: none"> - Креирање нових радних места и повећање запослености, а тиме и побољшање животног стандарда руралног становништва, - Заустављање миграционих процеса на релацији село - град и спречавање даљње депопулације руралних подручја, - Очување локалног идентитета, традиције и обичаја, као и амбијенталних и других вредности у сеоским насељима. 			
Подмере: Реализација мере се постиже кроз реализацију следећих видова подршке:			
<ul style="list-style-type: none"> - Финансирање учешћа на локалним и међународним туристичким сајмовима - Израда промотивног материјала о туристичкој понуди. 			
Корисници:	Подручје примене:	Извори финансирања:	Индикатори за праћење:
Рурална домаћинства за пружање туристичко - угоститељских услуга, Предузетници, који пружају туристичко - угоститељске услуге. Туристичка удружења.	Ова мера се примењује на целом подручју општине Ариље.	<ul style="list-style-type: none"> - Министарство пољопривреде, трговине, шумарства и водопривреде, - Буџет општине, - Министарство економије и регионалног развоја, - Средстава из појединих пројеката владиних и невладиних организација, - Пружаоци туристичких услуга. 	<ul style="list-style-type: none"> - Број категорисаних руралних домаћинстава, - Број организованих обука и семинара за рурална домаћинства која се баве или намеравају бавити пружањем туристичких услуга, - Број промотивних скупова на домаћим и иностраним сајмовима и изложбама, - Број израђених промотивних материјала.

Стратешки циљ: 3		Специфични циљ: 3.6	Мера: 3.6.2
ПОБОЉШАЊЕ УСЛОВА ЖИВОТА И УВОЂЕЊЕ ВЕЋЕ РАЗНОЛИКОСТИ КОД ОСТВАРИВАЊА ПРИХОДА У РУРАЛНОЈ ЕКОНОМИЈИ.		<i>Унапређење и развој услуга руралног туризма.</i>	Унапређење капацитета за пружање туристичких-угоститељских услуга
Оснoв за увођење мере:			
<p>Како се развој руралног туризма ослања на скуп активности и услуга, обезбеђених од стране руралног становништва, укључујући и услуге смештаја гостију у сеоским домаћинствима, то захтева изградњу или адаптацију стамбених објеката (кућа) у склопу сеоског домаћинства.</p> <p>Поред адаптације смештајних капацитета у сеоским домаћинствима, неопходно је да рурална подручја располажу и са адекватном заједничком туристичком инфраструктуром попут уређених стаза за пешачење, за трчање или вожњу бициклом у природи, клупе, корпе за смеће, изложбене просторе, кампове, бунгалове, ресторане, мотеле, хотеле. Изградња заједничке туристичке инфраструктуре би требала да буде у складу с Програмом развоја туризма општине Ариље.</p> <p>За потребе развоја туристичких активности у руралним подручјима неопходно је и увођење програма едукације, односно обука чланова руралних домаћинстава за пружање туристичко-угоститељских услуга. Агротуризам, као једна од подкатегија сеоског туризма подразумева непосредан боравак туриста у руралним домаћинствима/газдинствима, што захтева од домаћина да поседују одређена знања и вештине у пружању угоститељских услуга, односно припремању и сервирању хране, уређењу и одржавању соба за спавање и других садржаја.</p> <p>Уколико се услуге пружају страним туристима, пожељно је минимално познавање страних језика. Из тих разлога неопходно је за чланове сеоских домаћинстава, која пружају услуге сеоског туризма организовати обуку за пружање ових услуга и омогућити им посете неким напреднијим регионима у окружењу, где је овај вид туризма заступљен и развијен. У улози организатора и носиоца програма обука би била новооснована удружења пружаоца туристичко- угоститељских услуга заједно с релевантним институцијама у области туризма.</p>			
Циљеви који се остварују увођењем мере:			
<ul style="list-style-type: none"> - Изградња или адаптација постојећих приватних објеката за пружање туристичко - угоститељских услуга у руралним подручјима, - Развој различитих облика туризма у руралним подручјима; агротуризма, ловног, риболовног, културно-историјског и др. - Подизање нивоа знања и вештина чланова руралних домаћинстава кроз организовање програма обука, семинара и стручних предавања, - Успостављање сарадње новоснованих удружења пружалаца туристичко-угоститељских услуга с релевантним институцијама. 			
Подмере: Реализација мере се постиже кроз реализацију следећих видова подршке:			
<ul style="list-style-type: none"> - Суфинансирање адаптације приватних објеката за боравак и смјештај туриста - Финансирање изградње заједничке туристичке инфраструктуре у руралним подручјима. - Обука чланова сеоских домаћинстава за пружање туристичко-угоститељских услуга - Интересно организовање пружалаца туристичко-угоститељских услуга 			
Корисници:	Подручје примене:	Извори финансирања:	Индикатори за праћење:
Рурална домаћинства за пружање туристичко - угоститељских услуга.	Ова мера се примењује на целом подручју општине Ариље.	<ul style="list-style-type: none"> - Министарство пољопривреде, трговине, шумарства и водопривреде, - Буџет општине, - Министарство економије и регионалног развоја, - Средстава из пројеката владиних и невладиних организација, - Пружаоци туристичких услуга. 	<ul style="list-style-type: none"> - Број категорисаних руралних домаћинстава, - Број изграђених или адаптираних објеката, - Број постављених клупа, корпи, одморишта ... - Дужина изграђених пешачких/бициклистичких стаза. - Број обука чланова сеоских домаћинстава за пружање туристичко-угоститељских услуга и број полазника.

1.1 Прилог 2: Индикатори за праћење и евалуацију Стратегије руралног развоја

Табела: Индикатори мера

Стратешки циљ - ПОБОЉШАЊЕ КОНКУРЕНТНОСТИ ПОЉОПРИВРЕДЕ И ШУМАРСТВА	
Мера	Индикатори
1.1.1 Инвестиције у пољопривредну механизацију	<ul style="list-style-type: none"> - Број и врста набављене пољопривредне механизације, - Број и тип набављене опреме за пољопривредну производњу, - Број газдинстава која су купила нову опрему и - Вредност инвестиција по врсти опреме.
1.1.2 Инвестиције у сточарству	<ul style="list-style-type: none"> - Број и врста набављене стоке, - Број и тип инвестиција у објекте за смештај стоке, - Број и врста набављене опреме - Број изграђених рибњака, - Број газдинстава која су остварила подршку
1.1.3 Инвестиције у биљној производњи	<ul style="list-style-type: none"> - Број и вредност инвестиција у стакленике и пластенике, - Површине новозасађених воћњака, - Површина воћњака у полузатвореном или затвореном простору - Број пољопривредних газдинстава која су добила подршку,
1.1.4 Уређење пољопривредног земљишта	<ul style="list-style-type: none"> - Број пољопривредних газдинстава која су добила подршку за уређење пољопривредног земљишта, - Површине на којима су спроведене мере уређења земљишта,
1.1.5 Унапређење економске вредности шума	<ul style="list-style-type: none"> - Број израђених планова код газдовања приватним шумама, - Број организованих семинара о коришћењу секундарних шумских производа, услуга приватних шума.
1.2.1 Инвестиције у модернизацију постојећих и изградњу нових прерађивачких капацитета	<ul style="list-style-type: none"> - Број подржаних пројеката у области млекарства, - Број подржаних пројеката у области прераде меса, - Број подржаних пројеката у области прераде воћа и поврћа, - Број подржаних пројеката у области прераде лековитог и ароматичног биља.
1.2.2 Подршка за улазак у системе контроле и потерде квалитета и безбедности прехранбених производа.	<ul style="list-style-type: none"> - Број одржаних обука, курсева, кампања, промоција у правцу подизања квалитета хране, - Број сертифицираних произвођача и прерађивача, - Укупан износ подршке усмерен ка унапређења квалитета и безбедности прехранбених производа - Број газдинстава која су прошла обуку,
1.3.1 Подршка организацијама пољопривредних произвођача	<ul style="list-style-type: none"> - Број основаних/подржаних организација произвођача, - Број чланова организација произвођача (УП, задруга и др.), - Број сајмова на којима су излагале организације произвођача

1.4.1 Повећање знања и вештина пољопривредних произвођача и власника приватних шума.	<ul style="list-style-type: none"> - Број организованих курсева, - Број финансираних студијских путовања, - Број практичних обука,
1.4.2 Унапређење саветодавних услуга у области пољопривреде и руралног развоја	<ul style="list-style-type: none"> - Број подржаних обука, студијских путовања и курсева за саветодавце, - Број финансираних саветодавних програма, - Број саветодавних радника,
1.4.3 Подршка младим пољопривредним произвођачима	<ul style="list-style-type: none"> - Број подржаних пољопривредних произвођача и - Износ средстава усмерених кроз подршку младим произвођачима.
1.5.1 Подршка кредитирању инвестиционих улагања у пољопривреду	<ul style="list-style-type: none"> - Број и вредност одобрених кредита по наменама, - Висина каматних стопа за пољопривреду.
Стратешки циљ - ОЧУВАЊЕ ПРИРОДЕ И РАЦИОНАЛНО ГАЗДОВАЊЕ ПРИРОДНИМ РЕСУРСИМА.	
Мера	Индикатори
2.1.1 Подршка мерама заштите животне средине	<ul style="list-style-type: none"> - Број организованих обука и додељених сертификата, - Број подржаних пројеката збрињавања отпада и
2.1.2 Превенција и отклањање последица елементарних непогода у пољопривреди и шумарству	<ul style="list-style-type: none"> - Висина средстава искоришћених за потребе превенције елементарних непогода, - Вредност насталих штета и - Вредност исплаћених средстава по основу штета.
2.2.1 Подршка развоју лова	<ul style="list-style-type: none"> - Број уговора о суфинансирању трошкова рада корисника ловишта, - Број обука за кадрове, који пружају услуге ловног туризма и - Број организованих комерцијалних излазака у лов.
2.2.2 Порибљавање риболовних подручја	<ul style="list-style-type: none"> - Број склопљених уговора са удружењима риболоваца за (су)финансирање порибљавања.
2.3.1 Заштита природних извора, водотока и простора	<ul style="list-style-type: none"> - Број уређених извора питке воде, - Број акција чишћења обала река, - % села обухваћених организованим одвозом чврстог отпада, - Број изграђених одлагалишта чврстих или течних ђубрива на газдинствима
Стратешки циљ - ПОБОЉШАЊЕ УСЛОВА ЖИВОТА И УВОЂЕЊЕ ВЕЋЕ РАЗНОЛИКОСТИ КОД ОСТВАРИВАЊА ПРИХОДА У РУРАЛНОЈ ЕКОНОМИЈИ.	
Мера	Индикатори
3.1.1 Побољшање мреже сеоских путева	<ul style="list-style-type: none"> - Број километара изграђених нових сеоских путева, - Број километара асфалтираних сеоских путева, - Број километара одржаваних сеоских путева, - % сеоских путева који се радовно и квалитетно одржавају

3.1.2 Побољшање водоснабдевања	<ul style="list-style-type: none"> - Број прикључака новоизграђених система водоснабдевања, - Број прикључака санираних система водоснабдевања, - % воде из сеоских водовода која задовољава хигијенско-санитарне норме.
3.1.3 Изградња културно-забавних и спортско-рекреативних	<ul style="list-style-type: none"> - Број изграђених/обновљених сеоских домова, - Број изграђених сеоских игралишта, - Број изграђених спортских дворана у руралним подручјима и - Број изграђених сеоских забавних паркова.
3.1.4 Побољшање начина одвођења отпадних вода	<ul style="list-style-type: none"> - % сеоских домаћинстава која имају приступ канализационој мрежи и - % сеоских домаћинстава која имају индивидуалне системе (септичке јаме) за одвођење отпадних вода.
3.2.1 Унапређење квалитета услуга образовања	<ul style="list-style-type: none"> - Број обновљених сеоских основних школа, - Број сеоских основних школа које раде, - Број полазника сеоских основних школа,
3.2.2 Унапређење здравствених услуга	<ul style="list-style-type: none"> - Број обновљених сеоских амбуланти, - Број активних сеоских амбуланти, - % домаћинстава која стално или повремено имају приступ здравственим услугама у свом селу
3.3.1 Истраживање и заштита природног наслеђа	<ul style="list-style-type: none"> - Број спроведених истраживања природе, - Број нових заштићених врста и - Број нових подручја под одређеним степеном заштите.
3.3.2 Истраживање и заштита културно-историјског наслеђа	<ul style="list-style-type: none"> - Број истражених локација од културног или историјског значаја, - Број обележених локација од културног или историјског значаја и - Број издатих публикација о појединим догађајима културног или историјског значаја.
3.4.1 Подршка развоју микробизниса у руралним подручјима	<ul style="list-style-type: none"> - Број регистрованих микробизниса у руралним подручјима, - Број (само) запослених радника који се баве одређеним микробизнисом на селу, - Обим пласираних производа и услуга кроз неки од облика микробизниса на селу и - Обим уложених средстава у покретање бизниса.
3.4.2 Унапређење продаје пољопривредних производа	<ul style="list-style-type: none"> - % пољопривредних производа (од укупне производње) који се продаје на самом имању, - Број одржаних локалних сајмова за продају пољопривредних производа, - Број излагача (учесника) на локалним сајмовима пољопривредних производа - Број пољопривредних газдинстава која су учествовала на одговарајућим међународним сајмовима.
3.4.3 Подршка преради производа директно на газдинству	<ul style="list-style-type: none"> - Број подржаних инвестиција у прерађивачке капацитете на газдинству, - Број подржаних промотивних активности, - Број производа који су добили ознаку географског порекла.

3.5.1 Подршка оснивању и раду нових микро, малих и средњих предузећа у руралним подручјима	- Број новооснованих микро, малих и средњих предузећа у општини Ариље.
3.5.2 Подршка развоју женског предузетништва у руралном подручју	- Број циљних обука за започињање и вођење бизниса одржаних искључиво за жене, - Број жена које су присуствовале посебним обукама из женског предузетништва, - Број отворених радњи, предузећа чији су оснивачи (власници) жене из руралних подручја, - Број самозапослених жена у руралним подручјима.
3.6.1 Промоција руралног туризма	- Број категорисаних руралних домаћинстава, - Број организованих обука и семинара за рурална домаћинства која се баве или намеравају бавити пружањем туристичких услуга, - Број промотивних скупова на домаћим и иностраним сајмовима и изложбама, - Број израђених промотивних материјала.
3.6.2 Унапређење капацитета за пружање туристичких-угоститељских услуга	- Број категорисаних руралних домаћинстава, - Број изграђених или адаптираних објеката, - Број постављених клупа, корпи, одморишта ... - Дужина изграђених пешачких/бициклистичких стаза. - Број обука чланова сеоских домаћинстава за пружање туристичко-угоститељских услуга и број полазника.

Табела: Индикатори резултата

ЦИЉЕВИ	ИНДИКАТОРИ
Побољшање конкурентности пољопривреде и шумарства	- Број учесника који су успешно завршили обуку из области пољопривреде и шумарства, - Број додељених сертификата, - Број пољопривредних газдинстава и привредних субјеката који примењују нове технике/технологије, - Број пољопривредних газдинстава која производе за тржиште, - Број пољопривредних газдинстава и привредних субјеката који уводе нове производе, - Вредност пољопривредних и прехрамбених производа пласираних под препознатљивим сертификатом (стандардом) квалитета, - Повећање укупне додане вредности (GVA) у подржаним пољопривредним домаћинствима и привредним субјектима.
Очување природе и рационално газдовање природним ресурсима	- Број сертифицираних произвођача за употребу пестицида, - Број произвођача у процесу органске сертификације, - Број и површине заштићених подручја или подручја на којима се спроводе мере заштите:

	биодиверзитета, квалитета воде, изгледа руралног пејзажа, квалитета земљишта, - Број заштићених биљних и животињских врста, - Број санираних депонија.
Побољшање услова живота и увођење веће разноликости код остваривања прихода у руралној економији	- Повећање додате вредности из непољопривредних активности за подржане микро и средње бизнисе, - Укупан број нових радних места, - Додатни број туриста обезбеђен мерама подршке, - Удео руралног становништва које је имало користи од унапређења услуга, - Повећање информатичке писмености у руралном подручју, - Број корисника који су успешно завршили обуку у стицању знања и вештина (предузетништво, локалне акционе групе, рурални туризам и др.).

Табела: Индикатори утицаја

ЦИЉЕВИ	ИНДИКАТОРИ
Побољшање конкурентности пољопривреде и шумарства	- Приход пољопривредних газдинстава, - Боља искоришћеност фактора производње, - Квалитет производа, - Услови рада на газдинству, - Добробит животиња, - Додата вредност створена улагањем у прераду и маркетинг пољопривредних производа, - Конкурентност прехрамбених производа, - Обуке у складу са потребама и мерама, - Стечене вештине допринеле унапређењу ситуације.
Очување природе и рационално газдовање природним ресурсима	- Допринос мера у заштити природних ресурса, - Стварање практичних искустава у примени агроеколошких мера на газдинству, - Практични примери агроеколошких мера на административном нивоу.
Побољшање услова живота и увођење веће разноликости код остваривања прихода у руралној економији	- Приход руралне популације, - Стопа запослености и квалитет живота руралне популације, - Конкурентност руралних подручја, - Квалитет живота руралне популације.

